

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

ABIKS TAOTLEJALE

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 pindala- ja
loomapõhiste toetuste taotlemine
20. maist 17. juunini

Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus

Tartu
Tallinn
2024

SISUKORD

1. EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014–2020 PINDALA- JA LOOMAPÕHISED TOETUSED 2024. AASTAL	3
2. NÕUETELE VASTAVUSE NÕUDED	3
3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED	4
3.1. Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetuse saamise nõuded	4
3.2. Ohustatud tõugu looma pidamise (OTL) toetuse saamise nõuded	13
3.2.1. Ohustatud tõugu hobused	13
3.2.2. Ohustatud eesti maatõugu veis	14
3.2.3. Eesti vutt	15
3.2.4. Kihnu maalammas	15
4. KOHUSTUS	16
4.1. PLK kohustuse üleandmine	16
4.2. PLK ja OTL kohustuse lõpetamine	17
4.3. OTL kohustusealuse looma asendamine	17
5. TAOTLEMINE	18
5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine	19
5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs	19
5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine	24
5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine	25
5.5. Taotluse tagasivõtmine	25
5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist	26
5.7. Väeramatu jõud ja erandlikud asjaolud	26
6. TAOTLUSE MENETLEMINE	27
6.1. Halduskontroll	27
6.2. Kohapealne kontroll	28
7. TOETUSE VÄHENDAMINE	29
7.1. Toetuse vähendamine pindala ja loomade erinevuse tõttu	29
7.1.1. Toetuse vähendamine pindala erinevuse tõttu PLK toetusel	29
7.1.2. Toetuse vähendamine loomade erinevuse tõttu OTL toetusel	29
7.2. Toetuse vähendamine baasnõuete ja toetatava tegevuse nõuete rikkumise eest	32
7.3. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu	32
8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDMATA JÄTMINE	33
9. TOETUSE MAKSMINE	34
9.1. Ühikumäärad	34
9.1.1. PLK toetuse ühikumäär	34
9.1.2. OTL toetuse ühikumäär	35
9.2. Ühikumäära vähendamine	35
10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE	35
11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE	36
12. TOETUSE SAAMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE	36
13. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID	36
13.1. Eesti õigusaktid	36
13.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused	37

1. EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014–2020 PINDALA- JA LOOMAPÕHISED TOETUSED 2024. AASTAL

13. veebruaril 2015. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Eesti maaelu arengukava 2014–2020](#) (edaspidi MAK 2014–2020).

NB! 2024. aastal saavad taotlejad, kellel on kehtiv MAK 2014–2020 kohustus oma kehtivat kohustust jätkata kuni kohustuseperioodi lõpuni.

2024. aastal saab taotleda järgmisi MAK 2014–2020 pindala- ja loomapõhiseid toetuseid (regionaalministri 2. veebruari 2024. aasta määrus nr 11 „[2024. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused ja „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)“):

- poolloodusliku koosluse hooldamise toetus – edaspidi PLK;
- ohustatud tõugu looma pidamise toetus – edaspidi OTL.

2. NÕUETELE VASTAVUSE NÕUDED

Nõuetele vastavus on põllumajandustootmist käsitlev reeglistik, mille järgimisest sõltub põllumajandustootja poolt saadava toetuse suurus. Nõuetele vastavuse süsteemiga tagatakse, et põllumajandustoetuseid makstakse taotletud summas vaid neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest seadustest tulenevaid kohustuslikke majandamisnõudeid ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

2023. aastast on nõuetele vastavuse süsteem asendatud tingimuslikkuse süsteemiga, mis kehtib programmiperioodi 2023–2027 toetustele.

NB! Taotleja, kes jätkab 2024. aastal oma kehtivat MAK 2014–2020 alusel võetud PLK või OTL toetuse 5-aastast kohustust, peab oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal täitma jätkuvalt nõuetele vastavuse nõudeid. Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded on sätestatud põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. aasta määruses nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ (edaspidi HPK määrus) ning kohustuslikud majandamisnõuded (KM) on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

Kui taotleja taotleb korraga perioodi 2023–2027 toetuseid ja PLK toetust, peab ta järgima nii nõuetele vastavuse kui ka tingimuslikkuse nõudeid. Sealjuures loetakse nõuetele vastavuse nõuded täidetuks, kui taotleja täidab tingimuslikkuse nõudeid. Kui tingimuslikkuse nõudeid ei täideta, kontrollitakse ka nõuetele vastavuse nõuete täitmist. Kui tuvastatakse nõuetele vastavuse nõuete rikkumine, siis PLK toetust vähendatakse nõuetele vastavuse nõuete rikkumise eest ning perioodi 2023–2027 toetuseid tingimuslikkuse nõuete rikkumise eest.

Kui taotleja taotleb korraga perioodi 2023–2027 toetuseid ja perioodi 2014–2020 OTL toetust, peab ta järgima nii nõuetele vastavuse kui ka tingimuslikkuse nõudeid. See tähendab, et erinevalt PLK toetusest kontrollitakse OTL toetuse puhul nii nõuetele vastavuse kui ka tingimuslikkuse nõuete täitmist.

Nõuetele vastavuse süsteemi kohta leiab täiendavat infot PRIA kodulehe [tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse](#) lehelt.

3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED

3.1. Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetuse saamise nõuded

PLK toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 22. aprilli 2015. aasta määrusega nr 38 „[Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus](#)“ (edaspidi PLK määrus).

Toetust saab taotleda füüsiline isik, juriidiline isik või juriidilise isiku staatuseteta ühendus. **2024. aastal saavad PLK toetust taotleda taotlejad, kellel on kehtiv 5-aastane PLK kohustus.** Sealjuures ei ole lubatud kohustust suurendada ega vähendada. Taotleja võib kehtiva PLK kohustuse lõpetada, kui ta võtab kogu sama maa kohta „[Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027](#)” (edaspidi strateegiakava) alusel antava [pärandniidu hooldamise toetuse](#) (NIIT) kohustuse. Sellisel juhul PLK kohustus lõpeb ja algab uus NIIT kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat.

PLK toetusõiguslik põllumajandusmaa

PLK toetust võib taotleda vähemalt 0,10 hektari suuruse hoolduskõlbliku poolloodusliku koosluse või selle osa kohta, mida taotleja kasutab ning mis on kantud Eesti looduse infosüsteemi ja asub [looduskaitsealade](#) § 4 lõike 1 punktides 1, 2, 4 ja 5 nimetatud kaitstaval loodusobjektil.

Hoolduskõlblik poollooduslik kooslus on kaetud niidutaimestikuga ning on hooldatav niitmise ja niite kokkukogumise või karjatamise teel. Alal peab domineerima niidutaimestik. Taimestikuta alad võivad olla hajusalt üle ala – kui vastav ala on suurem kui 0,05 hektarit, arvatakse kogu see osa toetusõiguslikust pinnast välja.

Hoolduskõlblik ei ole ala, kus [PLK määrusest](#) tulenevate hooldamismeetmetega ei ole enam hooldamise eesmärkide saavutamine võimalik ning kus selliste eesmärkide saavutamine eeldab juba ala taastamist.

Poollooduslik kooslus, kus niidutaimestik ei domineeri, loetakse toetusõiguslikuks vaid sellisel juhul, kui alal on taastamistööd korrektselt lõpetatud ja on loodud tingimused niidutaimestiku taastamiseks kiireimal viisil. Taastamistööd loetakse lõppenuks, kui ala vastab vähemalt [loodushoiutoetuse määruses](#) sätestatud taastamise tingimustele – maha ei ole jäänud raidmeid diameetriga üle 5 cm ja pikkusega üle 50 cm ning kändud on lõigatud võimalikult madalalt, mitte kõrgemalt kui 15 cm maapinnast; loopealsel taastamistööde lõppemisel on kadakate ja muu puittaimestiku liituvus maksimaalselt 0,3; puisniidu ja puiskarjamaa taastamistööde lõppemisel ei ületa liituvus 0,6, sealhulgas põõsarinde liituvus on kuni 0,2.

Kogu kohustuseperioodi jooksul tuleb taotlejal tagada ala hooldamine selliselt, et ala säiliks hooldatavana ja elupaiga seisund ei halveneks. Taotleja peab vajaduse korral kohustuseperioodi vältel harvendama puid-põõsaid ja tõrjuma võsa ning pilliroogu.

Kadakatega poollooduslikku kooslust ei loeta toetusõiguslikuks, kui puittaimede liituvus on suurem kui 0,5. Erandina on toetusõiguslikud vaid sellised üle 0,5 liituvusega kadakatega niidualad, kus kadakad või muu puittaimestik on tüvedena, nii et alal on ülepinnaalset olemas niidutaimestik, sealjuures on niidule omane rohustu olemas ka kadakate all; ala on takistusteta ülepinnaalset hooldatav, seal ei esine tihedaid kadakatuksid ja lehtpuuvõsa puudub. Sellisel alal aitavad kadakad tagada söödabaasi loomadele – kadakate raiumisel oleks heina tootmine väiksem.

Toetusõigusliku pinna osaks on üle 0,5 liituvusega puittaimestikuga tukad juhul, kui need ei ole suuremad kui 0,05 hektarit. Siiski tuleb silmas pidada, et kogu ala liituvus koos vastavate kuni 0,05 hektari suuruste tukkadega ei ületaks 0,5. See tähendab, et kui jagada kuni 0,05 hektari suurused tihedamad tukad kogu ala peale laiali, peab ka sellisel juhul jääma kogu ala liituvus alla 0,5. Seega, kui kogu ala üldine liituvus on 0,3–0,4, siis üle 0,5 liituvusega tihedaid kuni 0,05 hektari suuruseid tukkasid ei saa olla liiga palju, sest sellisel juhul ületatakse kogu ala lubatud liituvust.

Puisniidu ja puiskarjamaa puurinde liituvus on tavaliselt 0,4–0,6, kuid see võib oluliselt erineda niiduti ja ka ühe niidu piires. Liituvus (koos suurte põõsastega, näiteks sarapuudega) ei tohiks olla suurem, vastasel juhul on pärsitud niidutaimede areng ja maapinnal hakkab domineerima hõre, metsaliikidest dominantidega taimkate. Keskmise puurinde liituvus ei tohi mingil juhul langeda ka alla 0,1–0,2, sest sel juhul kaob neile omane mikrokeskkond. Heas seisundis puisniidul ei tohi põõsarinde liituvus eraldi võetuna ületada 0,2. Põõsarinde kasvamine üle selle viitab puisniidu looduskaitsele väärtuse halvenemisele.

Puisniite ja puiskarjamaid iseloomustab lagedamate (sageli üksikute vanade puude ja põõsastega) niidulaikude vaheldumine erineva tihedusega puude rühmadega.

Puiskarjamaadega väga sarnased on karjatatavad metsad. Nende eristamisel võetakse aluseks rohttaimestiku iseloom. Karjatatavate metsade rohurinne sarnaneb metsale omase rohttaimestikuga. Puiskarjamaadel domineerivad aga niiduliigid, sealjuures kasvab neil ka karjamaade umbrohtusid (näiteks tuliohakas) või vähem väärtuslikke, kuid vastupidavaid heintaimi (näiteks luht-kastevars).

Toetusõiguslik ei ole pind, mis on jäänud püsivalt (st vähemalt kahel järjestikusel aastal) puuriida, kasutusest väljas oleva tehnika, heinapallide või muu seesuguse alla. Taolised objektid takistavad enda alla jääva pinna põllumajanduslikku kasutust ja seetõttu selliste alade eest toetust ei maksta.

PLK toetusõigusliku maa hulka arvatakse järgmised elemendid ja objektid:

- 1) [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 3–5 ja 7–10 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks võivad olla puude rida, puude või põõsastega hekk, kiviaed, kaitstav looduse üksikobjekt, kinnismälestis või kaardistatud pärandkultuuriobjekt;
- 2) maa, millel asub kiviaed, heinaküün või loomade varjualune;
- 3) kuni kahe meetri laiused maastiku joonelemendid;
- 4) kuni 0,05 hektari suurused puude ja põõsastega kaetud alad, kus puudub niidutaimestik, kuid mis on seotud traditsioonilise põllumajandustegevusega või keskkonnaalaste eesmärkide saavutamisega;
- 5) kuni 0,05 hektari suurused väikeveekogud ja taimestikuta alad. Väikeveekogude ja taimestikuta alade maksimaalne suurus ei kehti rannaniitude puhul. Seal on toetusõiguslikud kõik taimestikuta ala osad, näiteks soolakud, veelombid, lõukad ja teised rannaniidule iseloomulikud rannikuelupaigad olenemata pindalast. Siiski tuleb silmas pidada, et toetust makstakse hooldustegevuse elluviimiseks, st toetusega kompenseeritakse poolloodusliku koosluse niitmise ja karjatamisega kaasnev saamata jäänud tulu ja täiendav kulu ning seepärast peaks suurema osa taotletavast alast moodustama [PLK määruse](#) § 5 lõikes 4 nimetatud hoolduskõlbliku maa kriteeriumitele vastav ala;
- 6) rannaniidul kõik sellised ala osad, kus taimestik puudub, olenemata ala osa suurusest, välja arvatud taimestiku piirist mere poole jäävad liiva- ja kliburannad;
- 7) roostik, mida on viimase aasta jooksul niidetud või karjatatud [PLK määruse](#) § 10 lõike 3 kohaselt. Kui roostik on rohkem kui aasta majandamata, roog on puitunud ning maapinnale on moodustunud roomatt, siis selline ala ei ole toetusõiguslik;

8) pinnasteed, mis on üle 50% ulatuses kaetud niidutaimestikuga ning mida hooldatakse niitmise või karjatamise teel. Pinnasteed tuleb taotlejal iga-aastaselt hooldada. Kui pinnastee on kaetud niidutaimestikuga, aga seda ei hooldata, siis selline pinnastee ei ole toetusõiguslik.

PLK toetust ei või taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse [strateegiakava](#) alusel [põhississetuleku \(PST\) toetust](#).

Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. **Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka selle maa reaalne kasutamine.**

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping jne). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Maa omanik, kes maa harimisega ei tegele, ei ole samuti õigustatud toetust saama. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maa reaalne kasutamine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Maa kasutusõigust kontrollitakse nii administratiivses kontrollis, aga ka kohapealse kontrolli käigus. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub administratiivse kontrolli käigus, saadetakse mõlemale isikule kirjalik järelepärimine, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

Juhime tähelepanu, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339–360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks soovitame lepingud sõlmida kirjalikult. Rendilepingu lõpetamise puhul on oluline meeles pidada, et võlaõigusseaduse § 354 kohaselt kehtib rendilepingu ülesütlemine üksnes juhul, kui see on tehtud kirjalikus vormis.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib maa ise kasutusse võtta või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule on soovitatav lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201–224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389–395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil.

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. aasta määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lõike 3 punkti 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. [Maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel on sätestatud erand füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik. Juriidilise isiku puhul peab enamuse kogu aktsia- või osakapitalist või häälte koguarvust kuuluma kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja peab kasutusvalduse seadjat teavitama maa kasutusse andmisest ja edastama talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. [Riigivaraseaduse](#) § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepatakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Erinevalt eraomandis olevatest maadest tuleb riigi omandis olevate maade puhul kindlasti sõlmida kirjalik leping.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veenduma, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igal ajal on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. See tähendab, et igal ajal on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike, aga ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmiseга.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust kõik kasutajad saavad teha tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa-ameti poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata KATRI (katastri riigivara ruumiandmete) keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee>. Maa-ameti [riigimaade kasutuslepingute](#) teemalehel on toodud ka Maa-ameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses saab pöörduda.

Katastriüksuste omandivormi saab vaadata KATRI keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee/>.

PLK baasnõuded

Taotlejal tuleb kogu kohustuseperioodi jooksul täita järgmisi baasnõudeid:

1) poollooduslikku kooslust ei tohi kahjustada. Kahjustamiseks loetakse taimkatte (rohukamara) hävitamist ja kooslusele mitteomase liigilise koosseisu kujundamist. Keelatud on väetamine, taimekaitsevahendite kasutamine, mullaharimine, metsa istutamine, maapõue kasutamine, loata ehitiste püstitamine või laiendamine, sh tiigi jm veekogu ning maaparandussüsteemi rajamine, v.a juhul, kui tegevus on kooskõlas [looduskaitseadusega](#);

2) taotleja peab kandma andmed majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

3) poolloodusliku koosluse alal, kuhu toetust taotletakse, peab olema kohapeal visuaalselt tuvastatav piir. Näiteks võib looduslikuks piiriks lugeda kraavi, jõge, teed, järve ja põhikaardi kõlviku piiri. Tehislikuks piiriks loetakse eelkõige katastripiiri, vaia, tara, kiviaeda, puude märgistamist. Taotleja võib koosluse piiri ka muul viisil tähistada, kuid see peab olema selgelt ja visuaalselt tuvastatav.

Selgelt peavad olema piiritletavad erineva ühikumääraga alad. Näiteks, kui tegemist on rannaniiduga, kus ühele osale taotletakse karjatamise ühikumääraga toetust ja teisele osale niitmise ühikumääraga toetust, siis kuna ühikumäär niitmisel ja karjatamisel on erinev, tuleb tagada eraldi visuaalne piir nii karjatatavale alale kui ka niidetavale alale.

Visuaalse piiri nõuet on rikutud, kui:

- taotletud alal puuduvad kohapeal visuaalselt tuvastatavad piirid ja
- taotleja ei oska kontrolli läbiviijale kohapeal ette näidata taotletud ala piiri.

PLK toetatava tegevuse nõuded

Toetatava tegevuse nõudeid tuleb täita PLK toetusõiguslikul maal, mille kohta PLK toetust taotletakse.

Keskkonnaamet (edaspidi KeA) määrab hooldamistingimused alade kohta, mis vastavad [PLK määruse](#) §-s 5 sätestatud nõuetele. Taotleja näeb KeA poolt määratud hooldamistingimusi e-PRIAS.

Taotleja peab hooldama poollooduslikku kooslust viisil, mis on KeA poolt ette nähtud. Kui KeA on hooldamise viisina ette näinud nii niitmise kui ka karjatamise, otsustab taotleja ise kumma hooldamisviisi ta valib. Oluline on sealjuures meeles pidada, et sel juhul tuleb ala hooldada kindlasti viisil, mille taotleja on ise taotlusel valinud.

Taotleja peab hooldama kohustuseperioodi vältel poollooduslikku kooslust [PLK määruses](#) sätestatud nõuetekohase niitmise või karjatamise teel. Lisaks võib KeA ette näha määruses sätestatud korrast erinevaid nõudeid, kui see on looduskaitsealalt põhjendatud. See on vajalik selleks, et toetuse saamise eesmärgil ei tuleks täita nõudeid, mis on vastuolus kaitstava loodusobjekti kaitsekorraga.

Puisniitu tuleb hooldada niitmise teel. Ala tuleb niita kooskõlas niitmisele seatud nõuetega. Erandiks on taastamisest tulnud puisniidud, kuhu on võimalik taotleda toetust ka karjatamise eest. Karjatamine on põhjendatud, kui pärast puisniidu taastamist on seal niidutaimestikku vähe – puudub hein, mida niita ja kokku koguda. Selliste alade karjatamine tagab kariloomade poolt seemnete levitamise. Samuti söövad mitmed põllumajandusloomad, nagu näiteks kitsed, hobused ja lihaved, meelsasti noori puittaimede võrseid ja aitavad seeläbi tõrjuda võsa. Silmas tuleb pidada, et karjatamine on siiski lühiajaline hooldamise võtte ja niidutaimestiku taastumisel tuleb jätkata hooldamist niitmise teel.

Traditsiooniliselt on puisniitudel tehtud eelkõige heina. Kui puisniidul karjatatakse enne niitmist loomi, muutub koosluse tüüp: puisniidust saab puiskarjamaa. Puiskarjamaa erineb puisniidust selle poolest, et seal ei tehta heina ja kari lastakse alale niipea, kui ilmad lubavad (kari on seal lume tulekuni). Ala karjatamine mõjutab tugevasti taimkatte liigilist koosseisu ehk muudab selle liigirikkust, kuna levima hakkavad vaid karjatamist taluvad liigid. Kuna loomad eelistavad süüa teatud liiki taimi, väheneb ajapikku kooslusel ka selliste taimeliikide osakaal.

Vajadusel võib sügisel puisniidul pärast niitmist piisava rohukasvu korral lühiajaliselt (mitte üle kuu aja ja mitte varem kui alates septembrist) ädalal loomi karjatada, aga seda tuleb teha madala koormusega (mitte üle 0,5 loomühiku/ha). Oluline on, et säiliks puisniidu majandamine niiduna ning ta ei muutuks ajapikku puiskarjamaaks.

Puiskarjamaad tuleb hooldada karjatamise teel kooskõlas karjatamisele seatud tingimustega.

Rannaniidul ja loopealsel on lubatud vaid karjatamine. Niitmine on lubatud ainult juhul, kui KeA on sellise hooldamise viisi ette näinud.

KeA annab loa niitmiseks juhul, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- niitmine on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks;
- alalt on võimalik teha heina, sealjuures niide kokku koguda.

Rannaniidul on eriti oluline, et madalamad kohad oleksid hästi hooldatud. Kui karjatamisel loomad madalamatel ala osadel söövad ja seal trambivad, siis niitmisel on oht, et need jäävad hooldamata või niidukiga niites jääb hein liialt kõrgeks. Kui aga vana taimestik jääb veekogudesse, hakkab see seal kogunema ja ajapikku lagunema. Nii ei sobi need ei kahlajatele, kuna kulukiht takistab maapinnalt toidu kättesaamist, ega ka kahepaiksetele sigimiseks, kuna neis pole laguneva taimestiku tõttu piisavalt hapnikku.

Loopealsetele niitmisloa andmisel arvestab KeA niidu produktiivsust – heina kasv peab olema piisavalt suur, et sealt oleks võimalik heina teha ning mahaniidetud heina kokku koguda. Samuti antakse niitmise luba siis, kui niitmine on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks.

Loopealse võib jätta 5-aastase kohustuseperioodi jooksul ühel aastal hooldamata, kui loopealne on heas seisus ja vähese produktsiooniga (vähese heina kasvuga). Puhkeaasta taotlemiseks tuleb taotlejal saada KeAlt nõusolek hiljemalt kohustuseaasta 1. augustiks. KeA arvestab nõusoleku andmisel järgmisi asjaolusid:

- ala on ülepinnaliselt heas seisus või ülepinnaliselt hooldatud vähemalt puhkeaastale eelneval kolmel aastal;
- avatud kohtades on niidukamar (võib olla laiguti hävinud suurema karjatamiskoormuse tõttu);
- põõsaste katvus on kuni 30%;
- puhkeperioodile eelneval aastal on karjatamiskoormus olnud piisav: vähemalt 50% alast on karjatamisperioodi lõpuks madalaks söödud rohustuga (kuni 5 cm kuivadel loopealsetel ja kuni 10 cm niisketel loopealsetel);
- alal puudub noor lehtpuuvõsa. Noore lehtpuuvõsa esinemise korral tuleb puhkeaasta jooksul või puhkeaastale eelneval aastal see eemaldada;
- ala taastamisest on möödas rohkem kui viis aastat.

Karjatataval alal on lubatud eelnevalt niitmine, kui niitmine ja niite kokkukogumine on tehtud hiljemalt 1. augustiks ja 1. oktoobriks tagatakse karjatamise tulemusele seatud tingimused.

Loopealsel ja rannaniidul on eelnev niitmine lubatud üksnes siis, kui KeA on sellise hooldamise viisi ette näinud. Nendel aladel, kus enne karjatamist soovitakse niita ja niide kokku koguda, ei ole niitmistööd lubatud enne 10. juulit, kui kaitset korraldav dokument (kaitse-eeskiri, kaitsekorralduskava või liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava) või KeA ei näe ette teisiti.

Ajalooliselt on olnud loomade ädalal karjatamine tavapärase praktika. Loomad lasti heinamaale mõned nädalad pärast suvist heinategu, kui pealekasvanud biomass oli piisavalt suur. Eriti hea on selline ala hooldamine lindudele, kes eelistavad kevadel vähese kulukihiga alasid, samuti on linnupoegadel paksu kulukihiga kaetud maapinnalt toidu kättesaamine raskendatud. Mõne poollooduslikest kooslustest sõltuva linnuliigi arvukuse vähenemine on tingitud liialt kõrgest rohustust, pesitsusalade kulustumisest ning tüüpiliste lompide ja soonekohtade pinnastruktuuri kadumisest. Sellised tagajärjed võivad olla, kui ala niidetakse suve alguses ning sügiseks on peale kasvanud ulatuslik biomass. Seepärast on oluline soodustada niidetavatel aladel järelkarjatamist.

Hekseldamine ei ole hooldataval poollooduslikul kooslusel lubatud. Karjatatava poolloodusliku koosluse taimikut, mille kohta toetust taotletakse, on lubatud üle niita või hekseldada üksnes KeA eelneval kirjalikul nõusolekul. Sealjuures võib KeA vajaduse korral seada tingimuseks heksli/niite kokkukogumise.

Karjatatava ala üleniitmine või hekseldamine on täiendav vahend ala hea seisundi tagamiseks või parema seisundi loomiseks. Üleniitmine või hekseldamine ei saa olla vahend puuduliku karjatamise kompenseerimiseks. Enne loa välja andmist tutvub KeA kohapealse olukorraga hindamaks, kas ala on piisavalt hooldatud. See tähendab, et kogu alal on tuvastatav loomade viibimine ja toitumine ning vähemalt 50% alast on madalaks söödud rohustu.

Üleniitmise või hekseldamise luba antakse karjatatavatel aladel pärast piisava karjatatavuse tagamist. Sealjuures hinnatakse loa andmisel, kas taotleja on teinud kõik endast oleneva ala heaks hooldamiseks. Seda hinnatakse muuhulgas selle põhjal, et karjatamisega ei ole viivitatud, vaid on alustatud optimaalsel ajal, tagatud on optimaalse suurusega karjakoplid ning piisav loomkoormus. Luba antakse, kui see on vajalik nende taimede niitmiseks või hekseldamiseks, mida loomad meelsasti ei söö, või ebasoovitavate dominantliikide allasurumiseks. Kui söömata heina biomass on suur, võib KeA määrata heksli/niite kokkukogumise. Eriti halb on niite/heksli mahajätmine rannaniitude madalamatesse veekogudesse, kus see hakkab lagunema ning loob ebasoovitavad tingimused nii kahlejatele kui ka kahepaiksetele.

Kui luba küsitakse sellise karjatatud ala kohta, kus madalaks söödud rohustu ulatus jääb alla 50%, aga taotleja on eelnevalt taganud optimaalse karjatamise (piisav loomkoormus, karjatamisega alustamine ei ole jäetud hilisele ajale jne) ning luba küsitakse eesmärgiga tagada loomadele uus sööt värske heina näol, võib KeA kaaluda võimalust anda luba üleniitmiseks või hekseldamiseks, kui see on elupaiga seisundi säilitamiseks ja parandamiseks vajalik. Sealjuures peab taotleja tagama 1. oktoobriks nõutud karjatamistulemuse (loomade viibimine ja toitumine kogu alal ning 50% ulatuses madalaks söödud rohustu).

Puittaimestiku üleniitmine või hekseldamine võib olla vajalik taastamisjärgsel puiskarjamaal juurevõsu allasurumiseks ja karjatataval rannaniidul, kui loomade karjatamine ei suuda ära hoida kadakate või võsa pealekasvamist.

Tulenevalt toetuse eesmärgist makstakse PLK toetust alade kohta, kus tagatakse elupaiga hea seisund või selle paranemine. Seepärast määrab KeA toetuse saajale lisatingimusi, kui see on vajalik toetuse eesmärkide saavutamiseks:

- rannaniitudel ja teistel karjatatavatel aladel võib KeA ette näha madala kadaka, männi ja võsa eemaldamise. Karjatamistegevusest ainuüksi ei pruugi piisata, et tagada elupaiga hea seisundi säilimine. Kui madalal männil, kadakal ja võsal lasta kasvada, halvendab see elupaiga seisundit ja elupaigast sõltuvate liikide käekäiku. Nii kaotab ajapikku mõtte ka poolloodusliku koosluse karjatamiseks makstav toetus, kui eesmärki – säilitada elupaiga hea seisund – ei saavutata;
- lähiaastatel taastatud puiskarjamaadel, mida ohustab juurevõsu pealekasvamine, tuleb lisaks karjatamisele eemaldada juurevõsu (näiteks tuleb ala üle käia võsalõikuriga vms). Veel aastaid peale taastamistööde lõppu võib ala ohustada juurevõsu. Ainult karjatamisest ei pruugi juurevõsu pealekasvu takistamiseks piisata. Kui juurevõsul lasta kasvada, kasvab ala ajapikku uuesti kinni;
- kui pärast karjatamist jäävad alale piirkonnad, kus loomad pole toitunud, tuleb need ala osad üle niita ja kui heina biomass on suur, siis ka niide kokku koguda. Loomade poolt söömata ala osade üleniitmine ja niite kokkukogumine aitab alla suruda ebasoovitavate taimede levikut (roog, tarnad jne) ja seeläbi on see abistavaks vahendiks elupaiga hea seisundi tagamisel;
- ala ühtlasema karjatatuse saavutamiseks tuleb optimeerida karjakopli suurust. Kui karjakoplid on suured, valivad loomad endale meelepärased ala osad ja ülepinnalet head karjatatust on raske saavutada. Seega on optimaalne karjakopli suurus esmaseks tingimuseks, et saavutada karjatamisele seatud eesmärgid;
- pesarüüste jm röövluse kahandamiseks tuleb eemaldada röövloomade varje- ja vaatluskohti, nagu põõsastikud, üksikud puud jne.

Taotleja peab silmas pidama, et kui KeA on määranud lisatingimuseks ala ülehekseldamise/niitmise, siis enne tööde alustamist tuleb KeAl küsida eraldi nõusolek. KeA kontrollib enne loa andmist, kas ala on piisavalt karjatatud ning vajadusel seab tingimuseks niite/heksli kokkukogumise.

Rannaniitude puhul kahjustab puittaimestik sealset elurikkust, mistõttu tuleb see alalt eemaldada. Vajadusel jäetakse mõned puudetukad loomadele varjumiseks, sealjuures tuleb puudetukad jätta selliselt, et need kahjustavad alal pesitsevate ja toituvate lindude heaolu kõige vähem. Muu niidu ühikumääraga elupaikade puhul, elupaigad koodidega 6270 (liigirikkad niidud lubjavaesel mullal), 6510 (aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud) ja 7230 (soostunud niidud), on soovitatav puittaimestiku katvus kuni 10–15%. Kui puittaimede katvus on suurem, tuleb see eemaldada.

Niitmise algusaeg. Niitmine on lubatud kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi kaitse ja ohjamise tegevuskavas sätestatud ajast alates. Kui niitmise alguskuupäev ei ole neis dokumentides sätestatud, võib poollooduslikku kooslust niita 10. juulist või ala looduskaitselisi väärtusi arvesse võttes KeA poolt määratud ajast alates. KeA määrab varasema niitmise aja juhul, kui see on vajalik ebasoovitava taimestiku allasurumiseks, et seeläbi tagada parem elupaiga seisund või kui ala niidetakse keskkonda säästval viisil kas käsitsi või hobuniidukiga.

Niidetav poollooduslik kooslus peab olema niidetud ja niide kokku kogutud 1. septembriks. Kokkukogutud niide peab olema ära veetud taotluse esitamise aastale järgneva aasta 1. aprilliks, kui KeA ei ole ette näinud teisiti. KeAl on õigus kehtestada vajadusel niite äravedamiseks varasem aeg. Varasem niite äravedamine võib osutada vajalikuks näiteks luhaniitudel, kust tuleb heinapallid ära vedada veel sama aasta sügisel, kuna hiljem on heinapallide kättesaamine luhalt veeolude tõttu raskendatud. Niite äravedamise nõuet on järgitud, kui eelmisest aastast ei ole alal heinapalle ega -kuhjasid ehk hein on alalt ära veetud.

Niidetavate rohumaade puhul koosluse säilimiseks ainult niitmise ei piisa, vajalik on ka niite kokkukogumine ja äravedamine. Heina niitmine säilitab küll maastiku avatuna, kuid ei taga head liigilist koosseisu. Heina mahajätisel moodustub kulukiht, millest taimed ei suuda läbi kasvada. Samuti takistab kulukiht seemnete idanemist. Heina kokkukogumine ja äravedamine on oluline ka seetõttu, et nendega viiakse ära toitained, eelkõige lämmastikku. Taimed koguvad lämmastikku ja kasutavad seda taimekasvu soodustamiseks. Kui niidet ei koristataks ja ära ei veetaks, saaksid taimed, kes suudavad lämmastikku rohkem siduda ja tõhusamalt kasutada, teiste taimede ees kasvuks olulise eelise.

Niidetava poolloodusliku koosluse ala, mis on suurem kui 15 hektarit, tuleb niita keskkonnasõbralikul viisil – keskelt-lahku, servast-serva või KeAga varem kirjalikult kokku lepitud teisel meetodil. Kõnealusel viisil niitmine võimaldab rohumaal pesitsevatel lindudel ja seal viibivatel loomad alalt aegsasti niitmise eest põgeneda. Servast-serva meetodil niitmisel liigutakse edasi-tagasi, niites järk-järgult ühest äärest teise. Keskelt-lahku meetodil niites tehakse esimene niide ala keskelt ning liigutakse järk-järgult ala ääre suunas. Servast ringiratast keskpunkti suunas niitmine ei ole lubatud.

Üle 15 hektari suurusel alal niitmistöödega alustamisest tuleb teavitada KeAd. Soovitav on teavitada kirjalikult, näiteks e-posti teel, aga lubatud on ka helistamine ja SMSi saatmine. KeA registreerib/protokollib teavituse asjakohases andmebaasis. Nõue ei kehti puisniitude puhul, kuna seal on puude esinemise tõttu niitmine niigi liigendatud ja toimub keskmisest väiksemate niidukitega.

Keskkonnasõbraliku niitmise võtte nõue ja niitmistöödest teavitamise kohustus kehtib taotleja kõikidele niidetavatele aladele, mis on suuremad kui 15 hektarit. Näiteks, kui toetuse taotlejal on kolm üle 15 hektari suurust niidetavat ala, tuleb nendel kõikidel rakendada keskkonnasõbralikku niitmise võtet, sealjuures tuleb töödest teavitada iga ala puhul eraldi ehk kokku kolm korda.

Karjatamise algusaeg. Kui karjatamise alguskuupäev on kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas, liigi kaitse või ohjamise tegevuskavas sätestatud, võib loomi karjata neis sätestatud ajast alates. Kui karjatamise algusaeg ei ole neis dokumentides sätestatud, tuleb rannaalal karjatamisega alustada hiljemalt 31. mail või KeA poolt määratud tähtpäevast alates. Karjatamisega võib alustada endale sobival ajal, kui KeA pole karjatamise alguskuupäeva määranud.

Karjatamise tulemus. Karjatamise tulemusena peab olema 1. oktoobriks kogu taotletaval alal visuaalselt tuvastatav, et loomad on alal toitunud – rohust on vähemalt 50% ulatuses madalaks söödud ja ülejäänud ala peab olema samuti valdavalt söödud rohustuga.

Madalaks söödud rohust sõltub koosluse tüübist ja konkreetsest hooldatavast alast. Madalaks söödud rohust hindamisel on kaks meetodit.

Esimesel juhul on loomad niiduala madalaks söödud ja rohu kõrgus on:

- kuivadel loopealsetel kuni 5 cm;
- luhaaladel kuni 20 cm;
- rannaaladel, niisketel loopealsetel ja kõikidel teistel kooslustel kuni 10 cm.

Muul juhul hinnatakse madalaks söödud rohust kohapeal kasvava rohust kõrguse järgi – madalaks söödud rohust on kuni $\frac{1}{4}$ kohapeal kasvava rohust kõrgusest. Näiteks, kui majandamata poolloodusliku koosluse rohust kõrgus on 60 cm, siis 1. oktoobriks peab olema vähemalt pool alast kaetud rohustuga, mille kõrgus on maksimaalselt 15 cm.

Karjatamise tulemusena peab olema ülepinnaliselt tuvastatav loomade toitumine, st kogu alal on loomad heina söönud. Näiteks, kui alal on sügisel õitsev roog, st seda ei ole loomad söönud, siis ei ole nõue täidetud.

Poollooduslikul kooslusel on loomadele lisaööda andmine keelatud. Heina etteandmine võib mõjuda kui väetamine. Muutuksid mullaomadused ja mikrofloora, mulla niiskustingimused jms ning eelise saaksid ebasoovitavad liigid, mis tõrjuvad teised liigid taimikust välja. Lisatoitainete tõttu muutub rohustu lopsakamaks ja liigivaesemaks. Silo- ja heinapallide viimisel kooslusele antaks tõuge ka teatud liiki taimede seemnelisele paljunemisele. Loomade lisaõõtmisega võib kaasneda ka ülemäärane ala tallamine, mistõttu võib kooslus hävida. Kui loomi ei ole võimalik teistele aladele suunata, tuleb söötmissala taotletavast alast välja arvata.

Loomi tuleb sööta väljaspool poollooduslikku kooslust (söötmiseks ei loeta loomade karjatamist ja soola andmist loomadele), samuti on lubatud lühiajaliselt ja väikeses koguses heina ja muu sööda (õuna, kartuli, jõusööda, jahu, leiva) andmine näiteks loomade kokkukogumise ja inimesega harjutamise eesmärgil ning tingimusel, et hoitakse ära eelmises lõigus nimetatud negatiivseid mõjusid. Kuna vili võib hakata idanema, ei tohi seda suures koguses anda ega maapinnale söömiseks puistata. Kui jahu kasutatakse loomade nuumamiseks, tuleks seda teha väljaspool poollooduslikku kooslust selleks ettenähtud hoones (laudas vms).

Lisategevuse valimine liigikaitseliselt olulistel rannaaladel. Tegemist on vabatahtlikult valitava üheaastase nõudega, mille tulemusena on vajalik kõrgema hoolduskvaliteedi tagamine. Täpsemad ala hooldamise tingimused on kirjeldatud „[Pärandniitude tegevuskavas](#)“.

Koolitusel osalemine. Kui PLK 5-aastane kohustus võetakse üle ja kohustuse ülevõtjal puudub varasemast kehtiv PLK kohustus, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja hiljemalt kohustuse ülevõtmise aasta 20. juuniks osalema PLK koolitusel. Koolituse nõude kontrollimisel võetakse arvesse alates 2015. aastast läbitud koolitused. Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid [e-PRIA](#)s menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

3.2. Ohustatud tõugu looma pidamise (OTL) toetuse saamise nõuded

OTL toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 30. aprilli 2015. aasta määrusega nr 55 „[Ohustatud tõugu looma pidamise toetus](#)“.

Toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilised isikud, füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud. **2024. aastal saavad toetust taotleda taotlejad, kellel on kehtiv 5-aastane OTL kohustus.** Taotleja võib MAK 2014–2020 OTL kohustuse lõpetada, kui ta võtab sama tõu kohta „[Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027](#)” (edaspidi strateegiakava) alusel antava [OTL kohustuse](#). Sellisel juhul MAK 2014–2020 OTL kohustus lõpeb ja algab uus strateegiakava OTL kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat. Taotleja, kes on võtnud MAK 2014–2020 OTL kohustuse mitme ohustatud tõu kohta, peab võtma strateegiakava OTL kohustuse nende samade tõugude kohta.

3.2.1. Ohustatud tõugu hobused

Ohustatud tõugu hobuste kohta antakse toetust, kui taotleja peab kohustuseaasta (taotluse esitamise kalendriaasta) 2. mai seisuga vähemalt kuue kuu vanust puhtatõulist, tõuraamatu põhiosas registreeritud või põhiosas kantud eesti hobust, eesti raskeveohobust või tori hobuse vana-tori suuna hobuste alampopulatsiooni hobust, või tõuraamatu põhiosas registreeritud või põhiosas kantud tori hobuse universaalsuuna hobuste alampopulatsiooni hobust. Hobune peab

olema nõuetekohaselt identifitseeritud, looma andmed peavad olema kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse ning looma üle tuleb pidada nõuetekohast arvestust.

Eesti raskeveohobuse kohta antakse toetust ka siis, kui taotleja peab kohustuseaasta (taotluse esitamise kalendriaasta) 2. mai seisuga vähemalt kuue kuu vanust [põllumajandusloomade aretuse seaduse](#) § 3 lõike 5 kohaselt saadud ja tõuraamatu lisaosas A registreeritud eesti raskeveohobust, kes on nõuetekohaselt identifitseeritud, kelle andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse ning kelle üle peetakse nõuetekohast arvestust.

Toetusõigusliku looma puhul tuleb täita loomade identifitseerimise, põllumajandusloomade registrisse kandmise ja arvestuse pidamise nõudeid, mis on sätestatud [veterinaarseaduses](#), maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 73 „[Põllumajandusloomade registri põhimäärus](#)“ ja maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 74 „[Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkimisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded](#)“. Alates 01.01.1998 sündinud hobune, kes on hobuslaste registris ning omab tõutunnistust, kuid kellel puudub hobusepass, ei ole OTL toetusõiguslik.

3.2.2. Ohustatud eesti maatõugu veis

Eesti maatõugu veise kohta antakse toetust, kui taotleja peab kohustuseaasta (taotluse esitamise kalendriaasta) 2. mai seisuga vähemalt kuue kuu vanust puhtatõulist, tõuraamatu põhiossa kantud eesti maatõugu veist, kelle mõlemad vanemad ja vanavanemad on kantud eesti maatõugu veiste tõuraamatu põhiossa ning kes on nõuetekohaselt identifitseeritud, kelle andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse ning kelle üle peetakse nõuetekohast arvestust.

Eesti maatõugu veise kohta toetust taotledes tuleb arvestada, et Eesti maatõu säilitus- ja aretusprogrammi kohaselt kantakse emasloom tõuraamatusse sünnijärgselt, pullid vaatab enne tõuraamatusse kande tegemist üle Eesti Maakarja Kasvatajate Seltsi komisjon ning pull peab olema tõuraamatusse kandmiseks vähemalt 1-aastane. Nende pullide ja pullikute kohta, keda tõuraamatusse kantud ei ole, toetust ja lisatoetust ei maksta.

Toetusõigusliku looma puhul tuleb täita loomade identifitseerimise, põllumajandusloomade registrisse kandmise ja arvestuse pidamise nõudeid, mis on sätestatud [veterinaarseaduses](#), maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 73 „[Põllumajandusloomade registri põhimäärus](#)“ ja maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 74 „[Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkimisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded](#)“.

Lisatoetus ohustatud eesti maatõugu veise eest

Juhul, kui taotletakse toetust eesti maatõugu veise pidamise eest, on lisatingimuste täitmise korral sama looma kohta võimalik taotleda ka lisatoetust. Lisatingimuste täitmine ei ole kohustuslik kogu 5-aastase kohustuseperioodi jooksul. Taotleja saab valida, millisel kohustuseaastal ta lisatingimusi täidab ja lisatoetust taotleb.

Lisatoetust võib taotleda maatõugu veise kohta, kui loom on:

- 1) tõuraamatusse kantud vähemalt 1 aasta vanune eesti maatõugu pull;
- 2) eesti maatõugu lehm, kelle suhtes tehakse kohustuseaastal jõudluskontrolli [põllumajandusloomade aretuse seaduses](#) sätestatud alustel ja korras;

3) eesti maatõugu lehm, kes on toetuse taotlemisele eelnenud aastal andnud tõendatud põlvnemisega puhtatõulise järglase või järglased, ning vasikas on elussündinud ja andmed tema sünni kohta on kantud põllumajandusloomade registrisse või esitatud jõudluskontrolli läbiviijale.

Veiste lisatoetuste taotlemisel tuleb veenduda, et järglase isa oleks nõuetekohaselt identifitseeritud ning tema puhtatõulisuse kindlakstegemiseks kõik vajalikud andmed tõuraamatu pidajale esitatud.

3.2.3. Eesti vutt

Eesti vuti pidamise korral saab toetust taotleda taotleja põllumajanduslikus majapidamises kohustuseaastale eelnenud aasta 1. maist kuni kohustuseaasta 30. aprillini peetud toetusõiguslike vuttide keskmise arvu ulatuses. Toetust antakse taotlusele (ohustatud tõugu loomade loetelule) märgitud või Põllumajandus- ja Toiduameti kohapealse kontrolli käigus kindlaks tehtud eesti vuttide keskmise arvu alusel, kuid see ei tohi olla väiksem kui 350 vutti.

Toetusõiguslik vutt on tõutunnistusega või tõendatud päritoluga eesti vutt, keda taotleja peab ja kelle suhtes tehakse individuaalset jõudluskontrolli või keda taotleja peab sugulinnuna ja kelle suhtes tehakse rühmaviisilist jõudluskontrolli.

Sugulindudeks loetakse munemiseas emas- ja isaslindude, keda peetakse koos ning kellelt on võimalik saada haudemune järglaspõlvkonna saamiseks.

Toetatavate eesti tõugu vuttide arv määratakse kindlaks söötmisspäevade alusel, mis leitakse toetusõiguslike vuttide karja tuleku ja karjast lahkumise andmete põhjal. Vuti karja tuleku päev loetakse söötmisspäevade hulka, kuid karjast lahkumise päeva söötmisspäevade hulka ei arvestata. Keskmise toetusõiguslike vuttide arvu leidmiseks kalendrikuus tuleb kõigi karjas olnud toetusõiguslike vuttide söötmisspäevad summeerida ja see arv jagada kuus olevate päevade arvuga. Keskmise toetusõiguslike vuttide arv aastapikkusel perioodil leitakse summeeritud söötmisspäevade arvu jagamisel aastas olevate päevade arvuga 365 või liigaastal 366. Vuttide arv ümardatakse lähima täisarvuni.

Eesti vuttide pidamise eest toetuse taotlejal tuleb pidada igapäevaselt arvestust eesti vuttide üle. Arvestust tuleb säilitada vähemalt kohustuseperioodi lõpuni. Arvestusest peavad nähtuma vähemalt järgmised andmed:

- vuttide karja toomise ja karjast välja viimise kuupäev;
- vuttide arv karjas;
- andmed jõudluskontrolli läbiviimise kohta.

Kui taotletakse toetust eesti vuttide pidamise eest, tuleb taotleja majapidamises igal kohustuseaastal läbi viia eesti vuttide jõudluskontrollid [põllumajandusloomade aretuse seaduses](#) sätestatud alustel ja korras.

3.2.4. Kihnu maalammast

Kihnu maalamba kohta antakse toetust, kui taotleja peab kohustuseaasta (taotluse esitamise kalendriaasta) 2. mai seisuga vähemalt kuue kuu vanust puhtatõulist, tõuraamatu põhiosas registreeritud või põhiosas kantud kihnu maalammast. Lammast peab olema nõuetekohaselt identifitseeritud, looma andmed peavad olema kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse ning looma üle tuleb pidada nõuetekohast arvestust.

Toetusõigusliku looma puhul tuleb täita loomade identifitseerimise, põllumajandusloomade registrisse kandmise ja arvestuse pidamise nõudeid, mis on sätestatud [veterinaarseaduses](#), maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 73 „[Põllumajandusloomade registri põhimäärus](#)“ ja maaeluministri 25. novembri 2021. aasta määruses nr 74 „[Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkamisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded](#)“.

4. KOHUSTUS

PLK ja OTL toetused on 5-aastase kohustuseperioodiga. Üheks kohustuseaastaks loetakse üks kalendriaasta. 5-aastase kohustuseperioodi puhul moodustavad viis järjestikust kalendriaastat kokku kohustuseperioodi. Kohustuse võtmise aastal algab esimene kohustuseaasta tagasiulatuvalt 1. jaanuarist. Näiteks 2020. aastal võetud kohustuse puhul algas kohustuseperiood 1. jaanuarist 2020 ja kestab kuni 31. detsembrini 2024.

2024. aastal saavad PLK ja OTL toetust taotlejad, kellel on vastav kehtiv 5-aastane kohustus.

PLK tegevus tuleb ellu viia toetuse taotluses näidatud või taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud konkreetsel toetusõiguslikul maal. Esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud konkreetne maa ja selle pindala loetakse esimese kalendriaasta kohustusealuseks maaks (kohustuse algkogus). Kui kontrollimisel tehakse kindlaks, et toetusõigusliku maa pindala on suurem kui selle maa pindala, mille kohta toetust taotletakse, loetakse kohustusealuseks maaks maa ning selle pindalaks pindala, mille kohta toetust taotletakse. Kui kontrolli käigus selgub, et tegelik toetusõigusliku maa pindala on väiksem, kui taotluses näidatud, algab kohustus kindlakstehtud pindalale.

2024. aastal ei ole lubatud PLK kohustust suurendada. Lubatud ei ole ka PLK kohustuse vähendamine. Kohustuse vähendamisel nõutakse makstud toetus tagasi selle maa osas, mille võrra on kohustusealuse maa pindala vähendatud. Toetust ei nõuta tagasi üksnes selle maa osas, mis läheb taotleja põllumajanduslikust majapidamisest välja.

OTL 5-aastase kohustuse puhul kehtib iga ohustatud tõu kohta eraldi kohustus. Taotleja peab OTL kohustuseperioodi jooksul igal kohustuseaastal pidama vastavalt võetud kohustusele vähemalt ühte eesti hobust, eesti raskeveohobust, tori hobuse universaalsuuna hobuste alampopulatsiooni hobust, tori hobuse vana-tori suuna hobuste alampopulatsiooni hobust, eesti maatõugu veist, kihnu maalammast või aasta keskmisena vähemalt 350 eesti vutti.

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on lubatud PLK kohustuse üleandmine määruses sätestatud tingimustel. OTL kohustust üle anda ei saa, välja arvatud põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral.

Taotleja saab oma kohustuste andmeid vaadata [e-PRIA](#)s menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

4.1. PLK kohustuse üleandmine

Kehtiva 5-aastase PLK kohustuse võib koos maaga üle anda. Kui kohustusega hõlmatud maa läheb majapidamisest välja, üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta ja sellega jätkata. Kui kohustust üle ei võeta, siis kohustus lõpetatakse ja kohustuse üleandjalt toetust tagasi ei nõuta.

Sama kehtib ka juhul, kui üle antakse kogu põllumajanduslik majapidamine. Ka siis saab kõik ületulnud kohustused kas üle võtta või siis nendest loobuda.

Kui PLK kohustuse ülevõtjal on kehtiv 5-aastane kohustus olemas, siis kohustuse ülevõtmise korral kohustused liidetakse ja kohustuseperioodi kestuseks loetakse lühemat aega kestnud kohustuse kestus.

Kui PLK 5-aastase kohustuse võtab üle isik, kellel varem ei olnud kohustust, loetakse kohustuseperioodi kestuseks ülevõetud kohustuse kestus.

Maa ja kohustuse üleminekul tuleb üleantud maa ja kohustusega seotud dokumendid (või koopiad dokumentidest, näiteks põlluraamat) üle anda uuele maavaldajale, kes jätkab dokumentide pidamist.

2024. aastal ei saa e-PRIAs kohustust üle anda ega üle võtta. Kohustuse üleandmiseks ja ülevõtmiseks tuleb PRIAle esitada nii kohustuse üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastatud vabas vormis avaldus. Avaldus tuleb saata e-posti aadressil info@pria.ee.

4.2. PLK ja OTL kohustuse lõpetamine

Taotleja võib **PLK** kohustuse lõpetada, kui ta võtab kogu sama maa kohta strateegiakava alusel antava **NIIT** kohustuse. Sellisel juhul PLK kohustus lõpeb ja algab uus NIIT kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat.

Taotleja võib MAK 2014–2020 **OTL** kohustuse lõpetada, kui ta võtab sama tõu kohta strateegiakava alusel antava **OTL** kohustuse. Sellisel juhul MAK 2014–2020 alusel võetud OTL kohustus lõpeb ja algab uus strateegiakava OTL kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat. Kui taotlejal on MAK 2014–2020 alusel võetud OTL kohustus mitme ohustatud tõu kohta, peab ta võtma strateegiakava OTL kohustuse kõigi nende samade tõugude kohta.

4.3. OTL kohustusealuse looma asendamine

Taotleja peab pidama looma, kelle kohta ta toetust taotleb, terve kalendriaasta. Rendi- või muu selletaolise suhte alusel peetava looma kohta võib toetust taotleda üksnes juhul, kui looma peetakse rendi- või muu selletaolise suhte alusel vähemalt kohustuseaasta lõpuni. Kui loom läheb kohustuseaastal karjast välja, tuleb loom 20 tööpäeva jooksul alates looma asendamise tinginud sündmusest asendada teise sama tõugu ja nõuetele vastava loomaga, kelle kohta ei ole kohustust võetud. Asendusloom peab asendamise ajal olema vähemalt kuue kuu vanune.

Asendamise korral peab taotleja PRIAle seitsme tööpäeva jooksul pärast looma asendamist esitama e-PRIA kaudu järgmised andmed:

- asendatava hobuse unikaalne elunumber, asendatava veise ja lamba identifitseerimisnumber;
- asendava hobuse unikaalne elunumber, asendava veise ja lamba identifitseerimisnumber;
- looma asendamise kuupäev.

Kui taotleja taotleb maatõugu veise kohta lisatoetust ja soovib looma kohustuseaastal asendada, kuid asendusloom ei vasta samadele lisatoetuse saamise tingimustele, siis kohustusealuse looma kohta lisatoetust ei maksta.

5. TAOTLEMINE

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusi võetakse vastu 20. maist 17. juunini 2024. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 17. juunit, taotlust esitada ei saa.

Pindala- ja loomapõhiseid toetusi saab taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIAsse saab siseneda aadressil epria.pria.ee. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga või kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saate sisse logida, kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

e-PRIAsse sisenedes kuvatakse esmakordsel sisse logimisel ekraanile kasutustingimused, millega nõustumise järgselt tuleb valida esindatav, keda soovitakse esindada. Kui taotleja ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, tuleb siniselt menüürealt valida „Kliendi andmed“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub e-PRIA teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikiri asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiab PRIA kodulehelt Registrid menüüst Kliendiregister lehe alamlehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Erandina (kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab füüsiline isik volitusi pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrate osakonna infotelefonil 731 2311.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada ka PRIA maakondlikes teenindusbüroodes olevate kliendarvutite kaudu.

Kliendarvuti kasutamiseks ning pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks PRIA maakondlikus teenindusbüroos palume eelnevalt broneerida aeg PRIA kodulehe kaudu aadressil <https://www.pria.ee/broneering>, pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või helistades [maakondliku teenindusbüroo](#) telefonil. Teenindusbürood on avatud esmaspäevast kolmapäevani kell 9.00-16.00. Taotluse esitamiseks on vajalik kas ID-kaart, Mobiil-ID või Smart-ID. Veenduge, et Teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjalide jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlusele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Varasemalt said taotlejad kasutada taotluse esitamisel tasuta nõuandeteenust, mida pakkusid konsulendid. Käesolevast aastast on soodustingimustel nõuandeteenuse kasutamine võimalik vaid teatud tingimustel ning kindla sihtgrupi poolt. Nõuandeteenust pakutakse lõppkasusaajatele, kellele ei ole määratud toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel. Toetuste taotlemise nõuandeteenus on abikõlblik kuni kahel aastal. Sihtgruppi kuuluv isik saab teenust kasutada soodsamatel tingimustel, st teenuse eest tuleb tasuda 10% omaosalus. Need, kes sihtgruppi enam ei kuulu, saavad taotlusprotsessiga kursis olevatelt nõustajatelt endiselt abi, kuid osutatud teenuse eest tuleb täies mahus ise tasuda.

Soodustingimustel osutatavat nõuandeteenust saavad pakkuda eksperdid, kellel on Maaelu Teadmiskeskuse (METK) hinnangul nõuandeteenuse osutamiseks piisavad teadmised ja kogemused ning kes on kantud METKi nõustajate nimekirja. Kõikide nõustajate kontaktid, kelle teenuse kasutamisel on võimalik kasutada nõuandeteenuse osutamise toetust ja tasuda nõustajale vaid omaosaluse maksumus, on leitavad e-PRIAs menüüpunktis „Nõuandeteenused“ ja [METKi kodulehel](#). Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida ka PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiate [PRIA kodulehelt](#).

Täiendavat infot põllumassiivide muudatuste, püsirohumaade säilitamise, põldude haldamise teenuse, sh PRIA elektroonse põlluraamatu (e-põlluraamatu) kohta, saab küsida põldude registri infotelefonilt 737 7660 või e-posti aadressilt maa@pria.ee.

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse (edaspidi register). Kui andmed ei ole veel registrisse kantud või kliendiandmeid on vaja muuta, saab vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „Kliendi andmed“. Taotleja andmete registrisse kandmiseks tuleb valida „Lisan andmed põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“. Vorm „Taotlus andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“ on leitav ka PRIA kodulehelt Registrid menüüst Kliendiregister lehe alamlehelt [Alustavale kliendile](#). Kliendiandmete muutmise vorm on kättesaadav alamlehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul alates andmete muutumisest. Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muutumisest teada anda e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“. Juriidilised isikud peavad e-posti aadressi muudatuse tegema [äriregistris](#), kust registritevahelise andmevahetuse käigus jõuavad muudatused ka PRIA registrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral kliendiga operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektse menetlemise.

5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada e-PRIA kaudu. e-PRIAsse saab sisse logida aadressil epria.pria.ee. Pärast sisenemist valige esindatav.

Käesoleva aasta taotluse esitamist saab alustada e-PRIA esilehel menüüst „Taotlemine“, valides „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“. Seejärel tuleb vajutada nupule „Alusta esitamist“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus koosneb erinevatest plokkidest, mis lisanduvad vastavalt taotleja poolt tehtud taotlemise märgetele. Taotluse plokkide punktide all on lisainfo konkreetse punkti kohta. Taotluse täitmise sammudes toimuvad eelkontrollid, mis juhivad tähelepanu võimalikele puudustele taotlusel. Soovitame kindlasti tutvuda koondinfos kuvatud andmetega. Taotlusel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

Taotluse täitmise sammudeks on üldandmed, täitmine, koondinfo ja esitamine.

Üldandmed

Selles taotluse täitmise sammus näeb enda kui taotleja andmeid ja volitatud esindaja andmeid. Volitatud esindajat saab muuta, vajutades „Vaheta esindaja“. Kui käesoleva taotluse osas on vaja PRIA taotlejaga ühendust võtta, võetakse esmajärjekorras ühendust taotlusel valitud volitatud esindajaga.

Täitmine

Selles taotluse täitmise sammus on algselt näha 5 plokki, millele võib vastavalt plokkis 1, 2 ja 3 tehtud taotlemise märgetele plokkide juurde tekkida. Kindlasti tuleb tähelepanu pöörata plokkides taotlemise valikute tegemisel ekraanile ilmuvatele infotekstidele, mis annavad taotluse täitmisel edasisi suuniseid.

1. Otsetoetused

Selles plokkis saab märkida need otsetoetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot otsetoetuste juhendist „Abiks taotlejale“, mis on leitav [PRIA kodulehelt](#).

2. Ökokavad

Selles plokkis saab märkida need ökokavade toetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot ökokavade juhendist „Abiks taotlejale“, mis on leitav [PRIA kodulehelt](#).

3. Maaelu arengu toetused

Selles plokkis saab märkida need maaelu arengu pindala- ja loomapõhised toetused, mida soovitakse taotleda, sh PLK ja OTL toetused.

OTL 5-aastase kohustuse jätkamiseks tuleb punktis 3.2.1 valida „Jätkan perioodi 2014–2020 OTL 5-aastast kohustust“. Valiku tegemisel lisandub plokkide nimekirja ohustatud tõugu loomade loetelu, kus tuleb märkida taotluselaste loomade andmed. MAK 2014–2020 OTL kohustuse lõpetamisel ning strateegiakava OTL kohustuse võtmisel, tuleb punktis 3.1.2 valida „Jah“. Lisaks tuleb ohustatud tõugu loomade loetelul teha valik „Lõpetan perioodi 2014–2020 5-aastase kohustuse ja võtan perioodi 2023–2027 5-aastase kohustuse“. Juhul, kui taotlejal on kehtiv kohustus mitme ohustatud tõu kohta, tuleb vastav valik teha kõigi vastavat tõugu loomade kohta.

PLK 5-aastase kohustuse jätkamiseks tuleb punktis 3.2.2 valida „Jätkan perioodi 2014–2020 PLK 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb pärandniitude loetelus märkida toetuse taotlemine pärandniitudele. Taotleja, kellel on kehtiv perioodi 2014–2020 PLK kohustus ja kes soovib võtta perioodi 2023–2027 NIIT kohustuse, peab punktis 3.1.11 valima „Lõpetan PLK 5-aastase kohustuse ja võtan sama maa kohta NIIT 5-aastase kohustuse“.

4. Tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik

Taotlusel on tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustiku punktides 4.1.1-4.1.7 ja 4.2.1 vaikimisi valikuks pandud „Ei“. Kui toodud väide taotleja puhul kehtib, tuleb valikuks märkida „Jah“. Punktis 4.2.2 ja 4.2.3 tuleb valikuvariantidest märkida, millise loomse ja/või mitteloomse esmatoote tootmise ja turustamisega taotleja tegeleb.

Põhjalikum info nõuetele vastavuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

5. Põldude loetelu

Põldude loetellu on ette kuvatud kõik põldude haldamise teenuses olevad põllud. Taotlusel on kohustuslik näidata kõik taotleja kasutuses olevad vähemalt 0,01 hektari suurused põllud.

Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Põlde on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“. Samuti on võimalik ettekuvatud põlde taotluselt eemaldada, tehes märke põllu rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud põllud“. Vajutades põllumassiivi nr/katastritunnusele, avaneb põllu kohta käiv info ja põllu joonis.

Põldude loetelus on võimalik muuta järgmisi põllu kohta käivaid andmeid:

a) põllu number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);

b) maakasutus – sobiv maakasutus tuleb valida rippmenüüst:

- **(KV)** karjatamine väljaspool põllumajandusmaad – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Selle valiku peavad tegema vaid mahetootjad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;
- **(M)** mustkesa ehk põllumajanduskultuurideta kesa – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitavalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohtuimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi;
- **(P)** põllumaa – teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, sööti jäetud maa, köögiviljad, ravim- ja maitsetaimed, mitmeliigiline väike põld ning lühiajaline rohumaa. Lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi kuni 5 aastat;
- **(PK)** püsilikultuurid – külvikorraldused kultuurid, välja arvatud püsirohumaa ja püsi karjamaa, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikesa raieringiga madalmets;
- **(PR)** püsirohumaa – püsirohumaaks nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on leitav [PRIA kodulehel](#);
- **(TPR)** keskkonnatundlik püsirohumaa – püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld;
- **(TAR)** tagasirajatud püsirohumaa – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa muutumiseni püsirohumaaks;

c) põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur(id). Seda saab teha lingi „Täpsusta kultuuri“ alt. Linki kuvatakse vaid juhul, kui tegemist on kultuuriga, mida on võimalik täpsustada;

d) otstarve/kasutusviis – rippmenüüst tuleb teha sobiv valik vastavalt sellele, kuidas taotleja kultuuri kasvatab või mida plaanib põllumajanduskultuuriga teha:

- **(EI)** ei hoolda – taotlemise aastal põldu ei hooldata (taotleja võib üle aasta rohumaa põllu hooldamata jätta);
- **(HM)** haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaalt viiakse niidetud rohi lauta loomadele või tehakse siloks või heinaks või rohi hekseldatakse. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena;
- **(K)** katmiklal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamuse sellest asuvad

kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga;

- **(KAR)** karjatatav rohumaa – kui rohumaad kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR märgi tehakse nii siis, kui toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KAR ei märgita;
- **(TA)** teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all;

e) kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

f) lisaks saab märkida, kas tegemist on HS, HK, HV või ENK põlluga ning lisada põllu kirjelduse. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil;

g) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniitude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A – teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandus- ja Toiduameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIA-le edastatud mahe maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma.

Taotlusel saab muuta või joonistada uut põldu. Põllu piiri või pindala muutmiseks tuleb vajutada vastava põllu rea lõpus olevale „Mine kaardile” nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Põldude joonistamisel palume jälgida, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul, kui taotleja on veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 hektarist suuremad maa-alad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Taotlemisel on aluseks eelmise või üle-eelmise aasta ortofotod, millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist.

Kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleb nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“.

Soovi korral võib taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse enne taotluse esitamist süsteemi poolt kontroll taotlusele lisatud põldude pindadele. Kui taotleja(te) poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, antakse taotlejale vastav hoiatusteadete põllu piiride ülekontrollimiseks ning vajadusel enne taotluse esitamist piiride parandamiseks. Vajadusel saab e-PRIAs põldude joonistamisel abi küsida põldude registri infotelefonil 737 7660.

NB! Joonistatud põldudele tuleb põldude loetelus lisada toetuste taotlemise märged.

Pärändniitude loetelu

Taotlemise perioodi alguseks on e-PRIAs olemas teave pärändniidu tüübi, numbri, pärändniidu pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta.

Pärändniitudele on õigus toetust taotleda EELISE pärändniitude kaardikihi alusel. e-PRIAs on võimalik näha EELISesse kantud pärändniitude andmeid, kuid ala on võimalik joonistada ainult „Pärändniidud“ kihile.

Pärändniitude loetellu on ette kuvatud kõik põldude haldamise teenuses olevad pärändniidud. PLK toetust saab taotleda pärändniidu või selle osa kohta, mis on vähemalt 0,10 hektarit. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Alasid on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“. Samuti on võimalik ettekuvatud alasid taotluselt eemaldada, tehes märke rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud alad“. Vajutades pärändniidu numbrile, avaneb ala kohta käiv info ja ala joonis.

Taotlusel saab muuta või joonistada uut ala. Pärändniidu ala piiri või pindala muutmiseks tuleb vajutada vastava ala rea lõpus olevale „Mine kaardile“ nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Pärändniitude loetelus on võimalik muuta järgmisi ala kohta käivaid andmeid:

a) ala number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);

b) kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel alal on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa alast. Pärändniidu ala ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

c) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärändniidu alade osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A – teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa.

Kui KeA on pärandniidu hooldamise viisina ette näinud nii niitmise kui ka karjatamise, siis **PLK toetuse taotlemisel** tuleb veerus „PLK/NIIT taotlemisel hooldamise võte“ valida, kas taotlemise aastal **hooldate ala niitmise või karjatamise teel**.

Pärandniidu alade joonistamisel palume jälgida, et:

- ala oleks märgitud õigele pärandniidule. **NB!** Alates 2023. aastast põllumassiivid ja pärandniidud enam omavahel kattuda ei saa. Kõik pärandniiduga kattuvad põllumassiivid kustutatakse põllumassiivide registrist. Seega, kui taotleja soovib toetust taotlema tulla varasemalt pärandniiduga kattunud põllumassiivile, siis toetuse taotlemiseks tuleb põllumassiivi asemel taotletav ala joonistada pärandniidule;
- kui pärandniit on jagatud, tuleb puuduolevad alad uuesti joonistada. Ala tuleb pärandniitude loetellu lisada, kasutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“.

Soovi korral võib taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

NB! Joonistatud aladele tuleb pärandniitude loetelus lisada toetuste taotlemise märged.

Koondinfo

Selles sammus kuvatakse taotluse täitmise sammus kuvatud teated ja hoiatused, mida ei ole parandatud ning taotlusele märgitud andmete kokkuvõte. Vajadusel tuleb taotluse andmetes teha muudatused ning liikuda seejärel edasi, vajutades nupule „Edasi“.

Esitamine

Selles sammus peab lisama kinnitused selle kohta, et taotleja on tutvunud taotluse täitmisel kuvatud infoga taotlusel esitatud andmete kohta ja nõustub, et tema isikuandmeid kasutatakse taotluse menetlemisel. Taotluse esitamiseks tuleb valida „Esita taotlus“. Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimisnumber koos taotlustoimiku numbriga. Kui taotlus on saanud numbri, on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine

Lisadokumentide esitamise teenuse kaudu saab PRIAle edastada pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusega seotud lisadokumente. Lisadokumente saab e-PRIAs esitada alles pärast taotluse esitamist. Lisadokumendi esitamiseks tuleb taotlejal menüüs „Dokumendid“ valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ning seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu „Lisa dokument“. Avanenud dokumendile tuleb oma arvutist lisada fail, mida soovitakse esitada, kirjutada lühike selgitus, vajutada „Salvesta“ ja seejärel „Esita“.

Kui lisadokument on e-PRIAs taotluse juurde registreeritud, on see nähtav menüüs „Dokumendid“. Ka muul viisil (e-post, käsipost) taotluse juurde esitatud lisadokumendid on hiljem nähtavad menüüs „Dokumendid“.

OTL taotlusaluse looma asendamise korral peab taotleja esitama PRIAle seitsme tööpäeva jooksul pärast looma asendamist e-PRIA kaudu järgmised andmed:

- asendatava hobuse unikaalne elunumber, asendatava veise ja lamba

identifitseerimisnumber;

- asendava hobuse unikaalne elunumber, asendava veise ja lamba identifitseerimisnumber;
- looma asendamise kuupäev.

5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Taotlusel esitatud andmete muutmisega saab alustada menüüst „Dokumendid“, valides taotluse, mida soovitakse muutama hakata. Taotluse muutmiseks tuleb valida „Esita muudatustaotlus“.

Kuni 17. juunini saab:

- lisada taotlusele pärandniidu alade ja loomade andmeid;
- pärandniidu alade pindala suurendada;
- lisada toetuste taotlemise märkeid.

Pärast 17. juunit saab taotlust muuta, sh ala pindala vähendada, alasid, loomi ja toetuse taotlemise märkeid eemaldada, kuni kohapealse kontrolli toimumiseni või kohapealsest kontrollist teatamiseni, taotluse menetlemise käigus tuvastatud puudustest teadaandmiseni või toetuse otsuse tegemiseni.

Alates 18. juunist esitatud muudatused vaatab PRIA üle ning juhul, kui nendega ei ole võimalik arvestada, saadetakse taotlejale vastavasisuline e-kiri koos selgitustega. Taotlust saab taas muuta pärast seda, kui eelmised muudatused on PRIA poolt üle vaadatud ja kinnitatud.

Pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest (näiteks taotlusele on ekslikult märgitud vale ala või loom või väheneb taotleja kasutuses olev põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest peab PRIAt 15 tööpäeva jooksul kirjalikult teavitama ning vajadusel esitama muudatustaotluse. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Esitatud ja esitamata muudatustaotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest.

5.5. Taotluse tagasivõtmine

Taotluse või esitatud muudatustaotluse saab tagasi võtta menüü „Dokumendid“ kaudu, valides taotluse või muudatustaotluse, mida soovitakse tagasi võtta. Seejärel tuleb vajutada nupule „Esita tagasivõtmise taotlus“.

Taotluse võib e-PRIA kaudu tagasi võtta igal ajal kuni:

- kohapealsest kontrollist või taotluse menetlemise käigus tuvastatud puudustest teadaandmiseni;
- toetuse otsuse tegemiseni.

Tagasivõtmise taotlust on võimalik esitada kogu taotluse või viimase muudatustaotluse kohta. Viimase muudatustaotluse saab tagasi võtta, kui see ei ole „Tagasilükatud“ staatusega. Tagasilükatud muudatustaotlust ei saa tagasi võtta.

Esitatud ja esitamata tagasivõtmise taotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest „Lisadokumendid“ alt.

NB! Palume arvestada, et kui taotlus on taotleja poolt tagasi võetud, saab ta uue taotluse esitada ainult taotluste vastuvõtmise perioodi jooksul ehk kuni 17. juunini.

Kui taotleja võtab tagasi esitatud taotluse 5-aastase kohustuseperioodiga toetuse osas, siis kohustus katkeb ning varasematel aastatel saadud toetus tuleb tagasi maksta.

5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist

Kui pärast toetuse taotluse esitamist ja enne kõigi toetuse saamise nõuete täitmist, sh nõuetele vastavuse nõuded, läheb kogu põllumajanduslik majapidamine ühelt omanikult üle teisele, on võimalik toetuse maksmine uuele omanikule. Selleks peab põllumajandusliku majapidamise üle võtnud isik ülevõtmisperioodil, mis kestab 22. maist kuni 8. septembrini, esitama PRIA-le majapidamise ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotlema toetuse maksmist. Selleks on taotlejal võimalik esitada [soovituslik vorm](#). Vorm tuleb nii üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastada ja saata e-posti aadressil info@pria.ee.

Ülevõtmise puhul antakse kõik üleandja toetuse taotlemisega kaasnevad õigused ja kohustused üle ülevõtjale.

Juhul, kui ülevõtmist tõendavaid dokumente eelpool nimetatud ajavahemikul ei esitata, makstakse toetus üleandjale, kui toetuse saamise nõued on täidetud.

5.7. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatu jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta kohustuse võtmise ajal selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Vääramatu jõu ja erandlike asjaoludena käsitletakse näiteks järgmisi juhtusid:

- toetusesaaja surm;
- toetusesaaja pikaajaline töövõimetus;
- raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimine õnnetusjuhtumi tagajärjel;
- toetusesaaja karja osa või kogu karja haigestumine loomataudi või vastavalt osade või kõigi põllukultuuride nakatumine taimehaigusesse;
- kogu põllumajandusliku majapidamise või selle olulise osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha;
- looma surm haiguse tagajärjel;
- looma surm õnnetusjuhtumi tõttu, mille eest ei saa toetusesaajat vastutavaks pidada.

Vääramatu jõu ja erandlike asjaolude olemasolu hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnunud asjaolusid. Vääramatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on põllumajandusmaa või looma kasutamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohtusse [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) sätestatud alustel ja korras.

Vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tuleb PRIA-t teavitada kirjalikult e-posti aadressil info@pria.ee. Teavitus tuleb esitada 15 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, kui seda on võimalik teha. Teavituse tulemusena on PRIA-l võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust

(näiteks ei ole vääramatut jõud või erandlik asjaolu tehnika purunemine) ja arvestada sellega toetuse nõuete täitmise hindamisel. Taotleja peab arvestama, et vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei vabasta teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevalt tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

Oluline on silmas pidada, et vääramatut jõu või erandlike asjaolude esinemisel hüvitatakse taotlejale toetus ainult tehtud töö ulatuses, st asjaolusid arvesse võttes hinnatakse nõude täitmata jätmist leebemalt, kuid toetuse vähendamine toimub ikkagi. Samuti ei maksta vääramatut jõu tõttu karjast välja läinud looma eest toetust.

6. TAOTLUSE MENETLEMINE

Toetuste taotluste menetlus ning selle raames tehtavad toimingud on haldusmenetlus [haldusmenetluse seaduse](#) tähenduses. Iga taotluse menetluses läbi viidava kontrolli eesmärk on tuvastada taotleja ja taotluse, sh ellu viidava või ellu viidud tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele. Selleks on kohustus toetust menetleval, välja maksva ja järelevalvet teostaval asutusel kontrollida nõuete täitmist ning taotluses esitatud andmete õigsust. Järelevalvet nõuete täitmise üle teevad oma pädevuse piires PRIA, KeA ning Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi PTA).

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks. Kontrollitakse, kas taotleja ning tema põllumajandusmaa või loomad vastavad toetusõiguslikkuse ja toetuse saamise ning nõuetele vastavuse süsteemi nõuetele. Lisaks kontrollitakse nõuetega sätestatud dokumente (näiteks põlluraamatut jm). PRIA viib administratiivset kontrolli läbi kõikide esitatud taotluste üle ning eelkõige elektrooniliste vahendite kaudu.

6.1. Halduskontroll

Halduskontrollid peavad võimaldama nõuete rikkumise avastamist, eelkõige automaatset avastamist, infotehnoloogiliste vahendite abil. Halduskontrollid sisaldavad ristkontrolle. Kontrollid hõlmavad kõiki üksikasju, mida on võimalik ja kohane halduskontrolli vahenditega kontrollida.

Taotluse täitmise käigus kontrollib infosüsteem:

- kas taotleja iga taotletud PLK ala on vähemalt 0,10 hektarit.

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- topelthaotlemisel, s.t taotlemisel samale maale erinevate taotlejate poolt, maa kasutamise õiguslikku alust;
- nõuetele vastavuse osas loomade registri teavitusi ning loomade tähtaegset märgistamist;
- 5-aastase kohustusega seotud toetuste puhul kohustuse jätkamist.

OTL taotluste administratiivse kontrolli käigus kontrollitakse:

- kas loomad on kantud või registreeritud tõuraamatu põhiossa või eesti raskeveohobune tõuraamatu lisaossa A;
- kas taotleja on looma omanik või kui looma peetakse rendi- või muu selletaolise suhte alusel, kas selle kohta on esitatud PTAle rendilepingu või muu selletaolise suhte kohta sõlmitud lepingu ärakiri;
- kas eesti maatõugu veised vastavad lisatoetuse saamise tingimustele;
- kas looma tõug, liik ja vanus on toetusõiguslikud.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse ja vajadusel kohapealse kontrolli abil või saadetakse järelepärimine taotlejale.

6.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. Nõuetele vastavuse nõuete täitmist kontrollitakse aastaringelt. Kohapealseid kontrole tehakse kontrollvalimite alusel. PLK nõudeid kontrollib KeA ning OTL nõudeid PTA.

Pindala mõõtmised teostatakse mööda toetusõigusliku põllumajandusmaa piiri, kontrollides põllumajandustootja taotletud pinna vastavust tegelikule olukorrale. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama ala piiri. KeA võib kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVd. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada.

Kohapeal kontrollitavad dokumendid sõltuvad taotletud toetusest ja võivad olla näiteks järgmised: põlluraamat(ud), maa kasutusõigust tõendavad dokumendid jms.

PLK toetuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele ja kestusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis on leitavad [PRIA kodulehelt](#). Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib põhjendatud juhtudel rikkumise hindamisel kasutada kaalutusõigust ja hinnata rikkumist maatriksist erinevalt.

OTL kohapealses kontrollis peab taotleja PTAle teada andma kõik taotluse rahuldamise otsustamiseks vajalikud asjaolud, sealhulgas:

- näitab kohapealset kontrolli tegevale ametnikule ette hobuse passi või põlvnemistunnistuse, millel on näha hobuse identifitseerimise number või unikaalne elunumber (UELN), sünniaeg ja välimiku kirjeldus või transpondri number;
- hoiab looma selliselt, et on võimalik kontrollida looma kõrvamärkide olemasolu ja identifitseerimise numbrit ning hobuse välimikku või transpondri numbrit juhul, kui hobusele on paigaldatud transponder.

PTA kontrollib kohapeal OTL taotlejate loomadel identifitseerimise ja registreerimise nõudeid ning loomapidamise nõuetekohasust toetuse saamiseks. Kui kohapealse kontrolli käigus tuvastatakse loomade andmetes erinevusi loomapidaja karjaregistri ja põllumajandusloomade registri andmetes, **on taotleja kohustus vajadusel loomadega seotud andmed põllumajandusloomade registris parandada või täiendada.**

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad kontrolli läbiviiv teenistuja ja soovi korral taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Koopia kontrollaruandest tehakse taotlejale nähtavaks e-PRIAs ning sellekohane teavitus saadetakse taotlejale e-kirjana. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest. Pretensioonid tuleb esitada kirjalikult.

7. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuste vähenduse arvestamine toimub vastavalt [komisjoni delegeeritud määrusele \(EL\) nr 640/2014](#).

7.1. Toetuse vähendamine pindala ja loomade erinevuse tõttu

7.1.1. Toetuse vähendamine pindala erinevuse tõttu PLK toetusel

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevus	Toetuse vähendamine
Taotlusel esitatud pindala on väiksem kui kindlaksmääratud pindala.	Toetus määratakse taotluses esitatud andmete alusel.
Taotlusel esitatud pindala on kuni 3% või kuni 2 hektarit suurem kindlaksmääratud pindalast.	Toetus määratakse kindlaksmääratud pindala alusel.
Taotluses esitatud pindala on üle 3% või üle 2 hektari, kuid kuni 20% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Toetust vähendatakse taotletud pindala ja kindlaksmääratud pindala kahekordse vahe võrra.
Taotluses esitatud pindala on üle 20% ja kuni 50% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata.
Taotluses esitatud pindala on üle 50% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata. Lisaks määratakse taotlejale halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevusele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

*kultuurigrupp – ühe toetuse raames sama ühikumääruga toetatav põllumajandusmaa.

Näide: Taotleja taotles toetust 100 hektarile, kuid kohapealses kontrollis selgus alasiid üle mõõtes, et tegelik pindala on 90 hektarit. Pindala erinevuse protsendivahemik leitakse järgmiselt: $10/90 \times 100 = 11\%$. Kuna taotlusel esitatud pindala on kindlaksmääratud pindalast suurem üle 3%, aga alla 20%, vähendatakse toetussummat kahekordse tuvastatud pindala erinevuse ehk 20 hektari võrra. Toetust ei määrata ka tuvastatud pindala erinevuse, so 10 hektari eest. Seega, kui muid toetuse vähendamisi ei ole, määratakse taotlejale toetus $100 - 30 = 70$ ha eest.

7.1.2. Toetuse vähendamine loomade erinevuse tõttu OTL toetusel

Veised, lambad ja kitsed

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud loomade erinevus	Toetuse vähendamine
Kindlaksmääratud loomade arv taotleja karjas on suurem, kui taotlusel esitatud loomade arv.	Toetus määratakse taotluses märgitud loomade arvu alusel.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on kuni kolm looma ja kõik loomad on individuaalselt identifitseeritavad.	Toetus määratakse kindlaksmääratud loomade arvu alusel.

Kindlaksmääramata loomade arv loomagrupis on kuni kolm looma ja kindlaksmääratud loomade arv on 0.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata, kuna loomagrupis ei teki väljamakstavat toetussummat.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on kuni kolm looma, kuid leidub individuaalselt identifitseerimata loomi ja määratud protsent ei ületa 20.	Toetust vähendatakse loomagrupis määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent ei ületa 20.	Toetust vähendatakse loomagrupis määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on kuni kolm looma, kuid leidub individuaalselt identifitseerimata loomi ning määratud protsent on suurem kui 20, kuid ei ole suurem kui 30%.	Toetust vähendatakse loomagrupis kahekordse määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent on suurem kui 20, kuid ei ole suurem kui 30%.	Toetust vähendatakse loomagrupis kahekordse määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on kuni kolm looma, kuid leidub individuaalselt identifitseerimata loomi ning määratud protsent on suurem kui 30, kuid ei ole suurem kui 50%.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent on suurem kui 30, kuid ei ole suurem kui 50%.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata.
Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupis on kuni kolm looma, kuid leidub individuaalselt identifitseerimata loomi ning määratud protsent ületab 50.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata. Lisaks määratakse taotlejale halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud loomade arvu ja kindlaksmääratud loomade arvu vahele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent ületab 50.</p>	<p>Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata. Lisaks määratakse taotlejale halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud loomade arvu ja kindlaksmääratud loomade arvu vahele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul.</p>
---	--

**määratud protsent – kindlaksmääramata loomade arv jagatakse kindlaksmääratud loomade arvuga ja korrutatakse sajaga.*

Näide: Taotleja taotles toetust 100 veise kohta, kuid kohapealses kontrollis selgus, et veiseid on karjas alles 80. Määratud protsent leitakse järgmiselt: $20/80 \times 100 = 25\%$. Kuna taotlusel esitatud veiste arv on kontrollimisel kindlaksmääratud veiste arvust suurem kui 3 looma ja määratud protsent on suurem kui 20, kuid ei ületa 30%, siis vähendatakse toetussummat kahekordse määratud protsendi* võrra ehk 50%.

Hobused

<p>Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud loomade erinevus</p>	<p>Toetuse vähendamine</p>
<p>Kindlaksmääratud loomade arv taotleja karjas on suurem, kui taotlusel esitatud loomade arv.</p>	<p>Toetus määratakse taotluses märgitud loomade arvu alusel.</p>
<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on kuni kolm looma.</p>	<p>Toetus määratakse kindlaksmääratud loomade arvu alusel.</p>
<p>Kindlaksmääramata loomade arv loomagrupidis on kuni kolm looma ja kindlaksmääratud loomade arv on 0.</p>	<p>Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata, kuna loomagrupidis ei teki väljamakstavat toetussummat.</p>
<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent ei ületa 20.</p>	<p>Toetust vähendatakse loomagrupidis määratud protsendi* võrra.</p>
<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent on suurem kui 20, kuid ei ole suurem kui 30%.</p>	<p>Toetust vähendatakse loomagrupidis kahekordse määratud protsendi* võrra.</p>
<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent on suurem kui 30, kuid ei ole suurem kui 50%.</p>	<p>Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata.</p>
<p>Taotlusele märgitud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevus loomagrupidis on suurem kui kolm looma ja määratud protsent ületab 50.</p>	<p>Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata. Lisaks määratakse taotlejale halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud loomade arvu ja kindlaksmääratud loomade arvu vahele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul.</p>

**määratud protsent – kindlaksmääramata loomade arv jagatakse kindlaksmääratud loomade arvuga ja korrutatakse sajaga.*

Vutid

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud lindude erinevus	Toetuse vähendamine
Kindlaksmääratud lindude keskmine arv on suurem, kui taotlusel esitatud lindude arv.	Toetus määratakse taotluses märgitud lindude arvu alusel.
Taotlusele märgitud lindude ja kindlaksmääratud lindude keskmise arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm lindu ja määratud protsent ei ületa 20.	Toetust vähendatakse loomagrupis määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud lindude ja kindlaksmääratud lindude keskmise arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm lindu ja määratud protsent on suurem kui 20, kuid ei ole suurem kui 30%.	Toetust vähendatakse loomagrupis kahekordse määratud protsendi* võrra.
Taotlusele märgitud lindude ja kindlaksmääratud lindude keskmise arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm lindu ja määratud protsent on suurem kui 30, kuid ei ole suurem kui 50%.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata.
Taotlusele märgitud lindude ja kindlaksmääratud lindude keskmise arvu erinevus loomagrupis on suurem kui kolm lindu ja määratud protsent ületab 50.	Taotlus jäetakse loomagrupi osas rahuldamata. Lisaks määratakse taotlejale halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud lindude arvu ja kindlaksmääratud lindude keskmise arvu vahele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

**määratud protsent – kindlaksmääramata lindude arv jagatakse kindlaksmääratud lindude keskmise arvuga ja korrutatakse sajaga.*

7.2. Toetuse vähendamine baasnõuete ja toetatava tegevuse nõuete rikkumise eest

PLK toetuse nõuete rikkumise hindamismatriksid leiab [PRIA kodulehelt](#).

7.3. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu

Nõuetele vastavuse süsteemi mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud MAK 2014–2020 toetuseid, millele nõuetele vastavuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi, st kui nõude rikkumine pandi toime ja tuvastatakse 2024. aastal, siis vähendatakse ka 2024. aastal taotletud MAK 2014–2020 pindala- ja/või loomatoetuseid. Kui nõude rikkumine pandi toime 2023. aastal, aga rikkumine tuvastatakse 2024. aastal toimunud kontrollis, siis vähendus arvutatakse rikkumise toimepanemise ehk 2023. aastal taotletud toetuste summast, kuid vähendatakse 2024. aastal taotletud MAK 2014–2020 toetuseid.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise tõsidust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetussumma vähendamise protsent.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja hooletusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% toetussummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse (KeA või PTA) poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni või suurendada 5%-ni. Lõpliku vähendusprotsendi kujunemisel arvestatakse, kas rikkumised on tuvastatud samas või erinevates valdkondades. Juhul, kui rikkumised on tuvastatud samas valdkonnas (näiteks on tuvastatud erinevad nõude rikkumised maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete kontrollis), läheb arvesse suurim valdkonna rikkumine. Erinevate valdkondade nõuete rikkumised liidetakse, kuid maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal on siiski 5% toetussummast.

Kui nõuetele mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 20%. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada seda protsenti vähendada, kuid mitte alla 15%, või vajaduse korral suurendada seda 100%-ni toetuse kogusummast.

Kui taotleja on kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul vähemalt kahel kalendriaastal rikkunud sama nõuet või standardit, korrutatakse esimese korduvuse puhul kindlaksmääratud vähendusprotsent kolmega. Edasiste korduvate rikkumiste puhul korrutatakse eelmise korduva rikkumise vähendusprotsent kolmega. Kui korduvuse arvutamisel on jõutud 15%-ni, teavitab PRIA taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena ning toetust vähendatakse tahtliku rikkumise vähendamise määraga.

8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE

PRIA otsustab PLK ja OTL toetuste taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2025.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA e-kirjaga neid taotlejaid, kes on kliendi andmetesse lisanud e-posti aadressi. Taotlejatele, kes ei ole e-posti aadressi lisanud, saadab PRIA 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist otsuse väljavõtte tähtitud postiga. Toetuse taotleja saab otsustega tutvuda e-PRIAs, valides menüüribalt „Dokumendid“.

Palume ka üle kontrollida oma seadmete e-posti aadressi rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka. Sel juhul palume märkida PRIA turvaliseks saatjaks.

Taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotlusaluste või nõuetele vastavate alade kogupindala on väiksem kui toetuse minimaalne toetusõiguslik pind;
- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 20% suurema pindala. Sel juhul jääb taotleja kultuurigrupi osas toetusest ilma. Kui erinevus on

üle 50%, määratakse taotlejale lisaks halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevusele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul;

- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud loomade arvust üle 30% suurema loomade arvu. Sel juhul jääb taotleja loomagrupi osas toetusest ilma. Kui erinevus on üle 50%, määratakse taotlejale lisaks halduskaristus, mis on võrdne summaga, mis vastab taotletud loomade ja kindlaksmääratud loomade arvu erinevusele. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega, millele taotlejal on õigus rikkumise avastamisele järgneva kolme kalendriaasta jooksul;
- taotleja ei vasta vähemalt ühel kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele. Kui toetusõiguslikkuse nõude rikkumine tuvastatakse 5-aastase kohustuseperioodi esimesest aastast hilisemal aastal, nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi;
- taotleja rikub konkreetse toetuse baasnõudeid või toetatava tegevuse nõudeid ulatuses, mis üksi või koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini;
- tahtliku nõuetele vastavuse nõuete rikkumise puhul võidakse toetussummat vähendada kuni 100%.

9. TOETUSE MAKSMINE

PLK ja OTL toetused makstakse välja hiljemalt **30. juuniks 2025**.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Andmeid on võimalik muuta e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“, mille kaudu esitatud andmete muutmine toimub koheselt, kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle.

Taotleja saab oma finantsuhte seisuga PRIAga vaadata e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“. Seal on näha taotlejale tehtud/tehtavad maksed ja kõik võlgnevused. Maksete leheküljel kuvatakse vaikumisi taotleja viimase aasta maksed. Samuti on välja toodud need maksed, mille tegemine on planeeritud tulevikku (makse kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Pärast seda, kui PRIA finantsosakond on makse edastanud riigikassasse (reeglina 2–7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), näeb taotleja kuupäeva, millal toetus tema arvele laekub, ka e-PRIAs.

Füüsilistele isikutele makstavatelt summadelt peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel füüsilistel isikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestataks maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe [toetuste maksustamise](#) lehel.

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiab [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

9.1. Ühikumäärad

9.1.1. PLK toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta kalendriaastas on:

- 1) puisniidu niitmise korral 450 eurot;
- 2) puiskarjamaa karjatamise korral 250 eurot;
- 3) kadakatega niitude karjatamise korral 250 eurot;
- 4) kadakatega niitude niitmise korral 185 eurot;
- 5) muu niidu karjatamise korral 150 eurot;
- 6) muu niidu niitmise korral 85 eurot;
- 7) puisniidu karjatamise korral 250 eurot;
- 8) liigikaitseliselt olulistel rannaaladel asuvate poollooduslike koosluste täiendava hooldamise korral 232 eurot.

Kui punktides 2–7 nimetatud poollooduslik kooslus piirneb muude poollooduslike kooslustega või sisaldab muid poollooduslikke kooslusi, kuid nende koosluste üleminekut ei ole võimalik looduses selgelt eristada, võib toetust taotleda punktides 2–7 sätestatud määras ka muude poollooduslike koosluste kohta tingimusel, et muu poollooduslik kooslus ei moodusta kogu taotletavast alast enam kui 49 protsenti.

9.1.2. OTL toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär eesti hobuse, tori hobuse universaalsuuna hobuste alampopulatsiooni ja tori hobuse vana-tori suuna hobuste alampopulatsiooni hobuse pidamise eest on 200 eurot aastas ning eesti raskeveohobuse pidamise eest 260 eurot aastas.

Toetuse ühikumäär eesti maatõugu veise pidamise eest on 315 eurot aastas.

Lisatoetuse ühikumäär eesti maatõugu veise kohta on järgmine:

- tõuraamatusse kantud vähemalt ühe aasta vanuse eesti maatõugu pulli pidamise eest 100 eurot aastas;
- kohustuseaastal jõudluskontrollis osaleva eesti maatõugu lehma pidamise eest 100 eurot aastas;
- toetuse taotlemisele eelnenud aastal puhtatõulise järglase andnud eesti maatõugu lehma pidamise eest 100 eurot aastas.

Toetuse ühikumäär eesti vuti pidamise eest on 6 eurot aastas.

Toetuse ühikumäär kihnu maalamba pidamise eest on 30 eurot aastas.

9.2. Ühikumäära vähendamine

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamiseks vajaminev summa meetmete lõikes ületab taotlemise aastaks määratud meetme eelarvet, vähendab PRIA toetuse ühikumäära ulatuses, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral. PRIA on õigus vähendada üht, mitut või kõiki määrusega sätestatud ühikumäärasid.

10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE

Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on tal võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev. Vaide põhjal vaadatakse toetuse otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse taotlejat kirjalikult.

Tulenevalt [haldusmenetluse seaduse](#) § 76 lõikes 2 sätestatust märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaidele kirjutab alla taotleja või tema esindaja. Vaide esitaja esindaja lisab vaidele volikirja või muu volitust tõendava dokumendi, kui seda ei ole varem esitatud.

11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksuma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel saadud toetus täielikult tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummasid saab tagasi nõuda 10 aasta jooksul. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

12. TOETUSE SAAMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE

PLK ja OTL toetuse saaja on kohustatud teavitama avalikkust MAK 2014–2020 toetuse saamisest ja kasutamisest, muuhulgas sellest, et asjakohane toetatav objekt või tegevus on viidud ellu või viiakse ellu Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist saadud toetuse abil. Kui toetuse saajal on olemas MAK 2014–2020 toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht, tuleb sellel avaldada MAK logo ja Euroopa Liidu embleem ning esitada objekti või tegevuse lühikirjeldus. Toetuse teavitamisega seonduv on reguleeritud [maaeluministri 22.12.2015 määrusega nr 26](#). Täiendav info on kättesaadav PRIA kodulehe [MAK 2014–2020 objektide tähistamise](#) lehel.

13. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks õigusakti nimetuses olevale esialgsele kuupäevale, võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

13.1. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus](#)
- [Regionaalministri 02.02.2024 määrus nr 11 „2024. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu](#)

[toetused ja „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused“](#)

- Maaeluministri 30.04.2015 määrus nr 55 “[Ohustatud tõugu looma pidamise toetus](#)”
- Maaeluministri 22.04.2015 määrus nr 38 “[Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus](#)”
- Põllumajandusministri 14.01.2015 määrus nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“
- Maaeluministri 22.12.2015 määrus nr 26 „[Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)“
- Maaeluministri 25.11.2021 määrus nr 74 „[Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkamisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded](#)“
- Maaeluministri 25.11.2021 määrus nr 73 „[Põllumajandusloomade registri põhimäärus](#)“¹
- [Veeseadus](#)
- [Looduskaitseseadus](#)
- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Muinsuskaitseseadus](#)
- [Veterinaarseadus](#)
- [Põllumajandusloomade aretuse seadus](#)

13.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1305/2013](#), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005
- [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus \(EL\) nr 1306/2013](#), ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 809/2014](#), millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 640/2014](#), millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 808/2014](#), milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee, Euroopa Liidu õigusaktidega Euroopa Liidu Teataja kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>. Eesti maaelu arengukavaga 2014–2020 saab tutvuda Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!